

Tematické okruhy ke státní závěrečné zkoušce z odborného předmětu Ekonomie (mikroekonomie a makroekonomie) pro studenty všech oborů bakalářského studia

Státní závěrečná zkouška je komplexní prověrkou znalostí, které student získal z předmětů Mikroekonomie 1 a Makroekonomie 1. V rámci této zkoušky má student prokázat, že se orientuje v odborných pojmech a zná jejich přesné definice, že rozumí teoretických modelům, chápe jejich odvození, zná jejich předpoklady a omezení a umí interpretovat jejich důsledky, že dokáže uvést relevantní příklady a teorii aplikovat na praktické problémy reálného světa a že si uvědomuje, jak mikroekonomické a makroekonomické modely souvisejí a jaké makroekonomické dopady mají rozhodnutí jednotlivých subjektů a naopak jaký vliv mají makroekonomická rozhodnutí hospodářské politiky na jednotlivé subjekty.

1. Vzájemná závislost a prospěch z obchodu (příčiny prospěchu z dělby práce; hranice výrobních možností; absolutní a komparativní výhody; příčiny prospěchu z vnitrostátního a z mezinárodního obchodu; určení, kdo co vyrábí a co nakupuje; určení rozsahu cen, ve kterém je směna možná; vzájemná závislost a potřeba koordinace; příklady)
2. Tržní síly nabídky a poptávky a vládní mikroekonomické politiky v uzavřené ekonomice (trh a konkurence; individuální a tržní poptávka; faktory určující velikost poptávky; individuální a tržní nabídka; faktory určující nabídku; tržní rovnováha, její význam a proces jejího ustanovování; komparativní statika; cenová regulace a její důsledky, příklady; vliv uvalení daní na tržní rovnováhu, daňové břemeno a jeho rozdělení mezi kupující a prodávající, příklady)
3. Elasticita (definice, význam, výpočet; cenová elasticita poptávky, význam, užití, její determinanty, členění poptávkových křivek podle cenové elasticity, cenová elasticita a výdaje spotřebitelů; důchodová elasticita poptávky, její determinanty, členění statků podle důchodové elasticity; cenová elasticita nabídky, její význam, její determinanty)
4. Efektivnost trhů a zdanění (ochota platit, náklady, přebytek spotřebitele, přebytek výrobce a celkový přebytek; efektivnost, její význam a vztah s přebytky; efektivnost neregulované tržní rovnováhy, vysvětlení a podmínky efektivnosti; efektivnost cenové regulace; efektivnost zdanění, ztráta mrtvé váhy při zdanění, Lafferova křivka)
5. Mezinárodní obchod (světová cena, dopady otevření ekonomiky zahraničnímu obchodu, přínosy a ztráty subjektů v dovážející a ve vyvážející zemi; dopady zavedení cla; dopady zavedení kvóty; argumenty pro a proti liberalizaci zahraničního obchodu)
6. Teorie spotřebitelské volby (rozpočtové omezení, význam, sklon a posunutí rozpočtové linie, determinanty posunů rozpočtové linie; indiferenční křivky, význam, vlastnosti, typický tvar; mezní míra substituce; optimum spotřebitele; důchodový a substituční efekt, determinanty jejich velikosti; odvození poptávkové křivky; Giffenův statek; nabídka práce, nabídka úspor; příklady a aplikace)
7. Výrobní náklady (implicitní a explicitní náklady, účetní a ekonomický zisk; produkční funkce v krátkém období; mezní produkt; funkce celkových nákladů, mezní náklady, průměrné náklady; vztah mezních nákladů a mezního produktu v krátkém období; vztah průměrných, mezních, průměrných variabilních, průměrných fixních a celkových nákladů v krátkém období; průměrné náklady v krátkém a v dlouhém období; výnosy z rozsahu, jejich vztah s průměrnými náklady a příčiny)
8. Dokonalá konkurence (definice, vlastnosti; příklady; celkové, průměrné a mezní příjmy firmy; maximalizace zisku firmy, rozhodnutí o vyráběném množství; určení zisku či ztráty firmy; rozhodnutí o zastavení výroby v krátkém a o ukončení výroby v dlouhém období a o vstupu na trh; nabídka firmy v krátkém a v dlouhém období; tržní nabídka v krátkém a v dlouhém období)

9. Monopol (definice, vlastnosti, příčiny vzniku, příklady; poptávka po produkci monopolu, mezní a průměrný příjem monopolu; maximalizace zisku monopolu, stanovení optimálního objemu výroby a ceny; efekt rozsahu výroby a cenový efekt; určení zisku monopolu; neexistence nabídkové křivky monopolu; neefektivnost monopolu; cenová diskriminace, techniky, příklady, efektivnost; vládní politika vůči monopolům)
10. Monopolistická konkurence (definice, vlastnosti, příčiny vzniku, rozdíl oproti monopolu, oligopolu a dokonalé konkurenci, příklady; maximalizace zisku, určení optimálního objemu produkce a ceny, určení zisku; zisk v krátkém a v dlouhém období; efektivnost; reklama a její význam, vztah reklamy a konkurence)
11. Oligopol a teorie her (definice oligopolu, příčiny jeho vzniku, rozdíl oproti monopolu, dokonalé a monopolistické konkurenci, příklady; Cournotův model oligopolu; koluze a kartel; veřejná politika proti oligopolům; hra; dominantní strategie a rovnováha dominantních strategií; Nashova rovnováha; věžňovo dilema a jeho aplikace)
12. Trh práce (individuální a tržní poptávka po práci v krátkém období, její determinanty, hodnota mezního produktu práce, vztah poptávky po práci a nabídky výstupu; určení rovnovážné mzdové sazby a zaměstnanosti; rozdíly v mzdových sazbách: kompenzující rozdíl, odměna za schopnosti a pracovní nasazení, vliv lidského kapitálu, fenomén superstar, efektivnostní mzdová sazba; vliv odborů a minimální mzdové sazby; diskriminace zaměstnavatelem a spotřebitelem)
13. Externality (definice, příklady; Pigouův přístup: společenské, externí a soukromé náklady a hodnota, externality a společenský blahobyt, hospodářská politika vůči externalitám: přímé regulace, korektivní daně a subvence, obchodovatelné povolenky; odvození poptávky po právu znečišťovat; soukromá řešení externalit a Coaseho přístup)
14. Veřejné statky a společné zdroje (definice, vlastnosti a příklady veřejných statků; veřejné statky a veřejně poskytované statky; odvození tržní poptávky po veřejných statcích; problém černého pasažéra a tržní selhání v případě veřejných statků; možná veřejná a soukromá řešení tržního selhání při veřejných statcích a jejich problémy; analýza nákladů a přínosů; definice, vlastnosti a příklady společných zdrojů; tragédie obecní pastviny a tržní selhání v případě společných zdrojů; veřejná a soukromá řešení tragédie obecní pastviny a jejich problémy; význam vlastnického práva)
15. Měření HDP a hospodářský růst (definice HDP a HNP; složky HDP; měření HDP a HNP; reálný a nominální HDP, ekonomická síla (HDP) a ekonomická úroveň (HDP/osobu) – dle směnného kurzu a parity kupní síly; definice hospodářského růstu; produktivita a její determinanty; produkční funkce; význam úspor, zahraničních investic, vzdělání, vlastnických práv, volného obchodu, institucí)
16. Inlace (definice inflace; měření inflace pomocí CPI, IPD; příčiny inflace, kvantitativní teorie peněz, rovnice směny; klasická dichotomie a neutralita peněz; reálné a nominální úrokové míry – Fisherův efekt; inflační daň; náklady způsobené inflací)
17. Úspory, investice a finanční systém (trh zápůjčitelých fondů, národní úspory, soukromé úspory, státní rozpočet; cyklický a strukturální deficit; vliv daní a vládních deficitů na trh zápůjčitelých fondů; Ricardovská ekvivalence, efekt vytěsňování; definice finančních trhů; obligace vs. akcie; finanční zprostředkovatelé: banky, podílové fondy; rozdíl ve financování USA vs. kontinentální Evropa; daňový systém (v ČR); daně a efektivnost – náklady mrtvé váhy; administrativní břemeno; formy daní (paušální daně atd.) a jejich dopady; daně a spravedlnost)
18. Nezaměstnanost (reálná a nominální mzda, ekonomicky aktivní obyvatelstvo, míra nezaměstnanosti, míra ekonomické aktivity obyvatelstva; přirozená míra nezaměstnanosti; cyklická nezaměstnanost, odrazení pracovníci; minimální mzda, role odborů, teorie efektivnostních mezd, frikční nezaměstnanost)

19. Peněžní systém (definice peněz, funkce peněz, druhy peněz, peněžní agregáty; role centrální banky; komerční banky a nabídka peněz; peněžní multiplikátor; nástroje monetární politiky)
20. Otevřená ekonomika – vztahy úspor, investic a vývozu (uzavřená vs. otevřená ekonomika; měření otevřenosti ekonomiky; systém platební bilance; čisté zahraniční investice; vztah mezi čistými zahraničními investicemi a čistým vývozem; nominální a reálné směnné kurzy, přímá a nepřímá kotace kurzu; dopady změny kurzu; teorie parity kupní síly)
21. Otevřená ekonomika – teorie otevřené ekonomiky (trh zapůjčitelných fondů, devizový trh, rovnováha v otevřené ekonomice; tři modelové případy dopadů opatření hospodářské politiky na otevřenou ekonomiku – vládní rozpočtové deficity; obchodní politika a politická nestabilita)
22. Krátkodobé výkyvy (hospodářské cykly, potenciální produkt (přirozená míra produktu); Okunův zákon, rozdíl krátkého a dlouhého období; model AS/AD, vysvětlení tvaru křivek AD a AS; důvody posunu AD a AS; dlouhodobá AS a důvody jejího posunu; příčiny recese)
23. Vliv monetární a fiskální politiky na agregátní poptávku (teorie preference likvidity; změna nabídky peněz, cílování úrokových měr; změny vládních výdajů, účinek multiplikátoru, vytěšňovací efekt, změna daní; pro a proti stabilizační politice; automatické stabilizátory)
24. Vztah inflace a nezaměstnanosti (Phillipsova křivka, vztah Phillipsovy křivky a AD/AS; Phillipsova křivka a v krátkém a dlouhém období; posuny Phillipsovy křivky a role očekávání; dopady nabídkového šoku na Phillipsovu křivku; náklady desinflace).

Literatura

- Mankiw, N. G.: Zásady ekonomie, Grada, 2009 (nebo jiné vydání).
- Holman, R.: Ekonomie, C.H.Beck, 2002 – kapitoly:
 - 27 – měnový kurz
 - 28.1–28.2 – platební bilance
 - 30.5 – strukturální a cyklický deficit